

PRÍJMY RUSKA Z VÝVOZU FOSÍLNYCH PALÍV KLESLI OPROTI STAVU SPRED INVÁZIE O VYŠE TRETINU

Obmedzovanie dopytu po ruských fosílnych palivách znižuje denné príjmy Ruska z ich predaja. Za dva roky klesli z vyše miliardy na 640 miliónov eur denne. December 2023 bol druhý najslabší mesiac od začiatku invázie na Ukrajinu (Centre for Research on Energy and Clean Air).

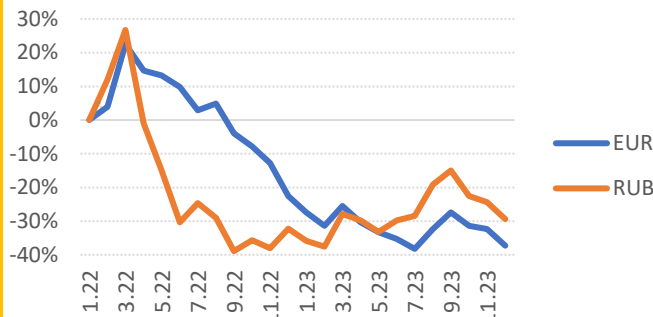
- V decembri 2023 boli príjmy Ruska o 37 % nižšie ako v januári 2022, v poslednom mesiaci pred inváziou (Graf 1). Ide o pokles o 380 miliónov eur denne (Graf 2).
- Najväčší podiel na poklese má potrubný zemný plyn (-130 miliónov eur/denne), ropa prevážaná tankermi (-80 miliónov eur denne) a ropné palivá (-70 miliónov eur denne).
- Najväčší podiel na príjmoch za ruské palivá majú rovnako ako pred inváziou ropné produkty (takmer 30 %), najmenšie uhlie (predtým 6,9 %, teraz 4,7 %).
- Vplyv zmeny kurzu neurobil veľký rozdiel, v rubľoch je pokles príjmov menší o 29 %. Trend je však iný, prepád v rubľoch bol spočiatku rýchlejší a počas minulého roka stagnoval. Prepád v eurách bol pomalší, ale pretrvávajú. Najnižšie príjmy v eurách Rusko dosiahlo v júli 2023, v rubľoch v septembri 2022.
- Rusko sa stáva závislé na exportoch do Číny a Indie, kde však nemá takú vyjednávaciu silu ako v EÚ pred vojnou na Ukrajinu.

PRÍJMY OBYVATEĽOV SR ZO ZAHRANIČIA SÚ ŠEŠŤNÁSOBNE VYŠŠIE AKO PRÍJMY CUDZINCOV ZO SR

V roku 2022 mali slovenskí rezidenti príjem zo zahraničia 2,2 miliardy eur. Opačným smerom, zo Slovenska do iných štátov, putovalo 348 miliónov eur (Eurostat).

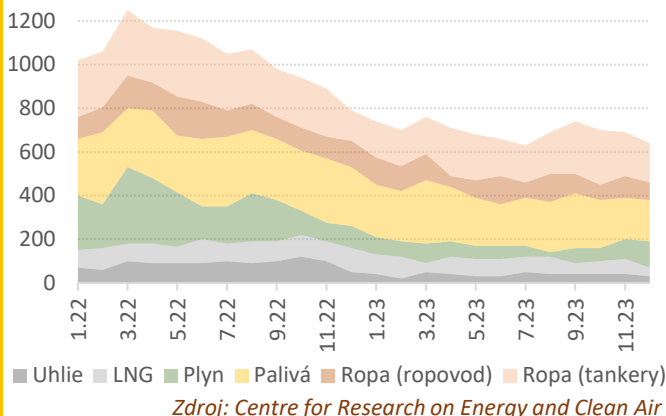
- Vyše štyri pätiny príjmov obyvateľov Slovenska zo zahraničia pochádzalo z Rakúska (29 %), Nemecka (21 %), Česka (19 %) a Maďarska (13 %). Od roku 2019 nastal postupný nárast príjmov z Maďarska, Holandska (2-násobne) a zo Švajčiarska (13-násobne). Naopak, príjmy zo Spojeného kráľovstva klesli od roku 2017 v priemere o tretinu.
- Takmer dvojtretinový podiel príjmov cudzincov zo Slovenska pripadá na Ukrajinu (43 %), Srbsko (12 %) a Rumunsko (6 %). Tieto podiely zhruba korešpondujú s národnostnou skladbou cudzincov pracujúcich na Slovensku podľa dát úradu práce.
- Obmedzenia počas pandémie znížili zahraničné príjmy obyvateľov Slovenska najviac o 10 % oproti maximu z roku 2019. Príjmy cudzích rezidentov zo Slovenska klesli o 24 % (Graf 3 a 4).
- V EÚ malo najvyšší podiel zahraničných príjmov Chorvátsko (7,6 % HDP), Lotyšsko (3,2 %) a Rumunsko (2,9 %). Najnižší podiel malo Írsko (0,1 %), Fínsko (0,2 %) a Holandsko (0,2 %). Slovensko skončilo s 2 % na 18. mieste.
- Medzi zahraničné príjmy domácich rezidentov sú zarátané mzdy zo zahraničia plynúce najmä zo sezónnych, krátkodobých alebo cezhraničných pracovných pomerov, ale aj osobné transfery zahraničných rezidentov domácim rezidentom.

Graf 1: Vývoj príjmov Ruska z exportu fosílnych palív (% zmena oproti januáru 2022)

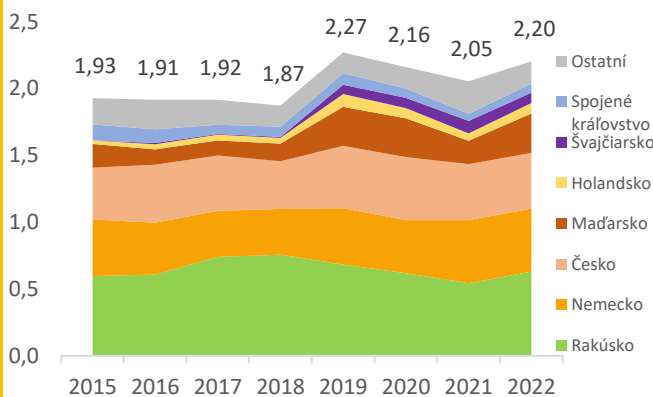
Zdroj: Centre for Research on Energy and Clean Air, <https://finance.yahoo.com>

Graf 2: Príjmy Ruska z exportu fosílnych palív (mil. € denne)

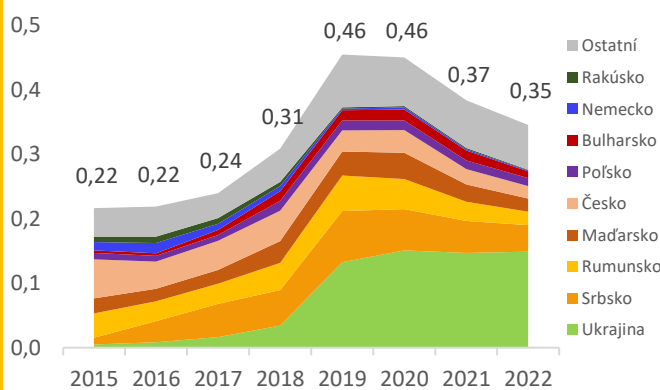

Zdroj: Centre for Research on Energy and Clean Air

Graf 3: Príjmy slovenských rezidentov zo zahraničia (mld. €)

Graf 4: Príjmy zahraničných rezidentov zo Slovenska (mld. €)

POLOVICA SESTIER ZVAŽUJE ODCHOD DO ZAHRAŇIČIA

Podľa prieskumu ISA prácu v zahraničí zvažuje 52 % zdravotných sestier. Konkrétne 15 % chce odísť natrvalo, 12 % na niekoľko rokov a vrátiť sa. Zvyšných 24 % nebolo presne rozhodnutých (Graf 5). Mzda a zlé pracovné podmienky sú najčastejšími príčinami odchodu (Graf 6).

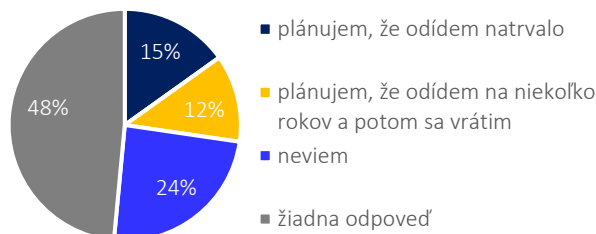
- ISA v roku 2022 skúmala na vzorke 1633 respondentov z celého Slovenska faktory odlivu v spolupráci so Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek. Podľa komory ich v zahraničí vlni pracovalo 1989. Pre porovnanie, na Slovensku komora eviduje približne 39-tisíc sestier.
- Prieskum ukázal, že väčšina sestier je hrdá na svoju prácu a vzťah k pacientom považujú za veľmi dôležitý. Na druhej strane uviedli, že sú vyťažené, nedocenené a často necítia podporu zo strany zamestnávateľa.
- Medzi hlavné faktory, ktoré by mohli zamedziť odlivu sestier patria: lepšie platy vrátane nemzdových benefitov, vytvorenie pružného pracovného režimu a podmienok prarodinného prostredia, stabilizácia a rozvoj personálnych kapacít a investície do zlepšenia pracovných podmienok.
- Najviac sestier označilo za rozhodujúci faktor motivácie návratu zo zahraničia rodinu a priateľov (91 %). Ostatné faktory ich nemotivujú (kultúrne rozdiely 11 %, vysoké výdavky v zahraničí 13 %, nenaplnené očakávania 14 %, jazyková bariéra 15 %).

SLOVENSKO SA V ROKU 2023 VRACIA K PREBYTKU V ZAHRAŇIČNOM OBCHODE

Obchodná bilancia Slovenska za vlaňajšok sa po dvoch rokoch v zápore pravdepodobne posunie do kladných čísel. Prispieva k tomu mierne pozitívna bilancia v obchode vnútri EÚ a vo väčšej miere aj vyššie prebytky v obchode so štátmi mimo EÚ.

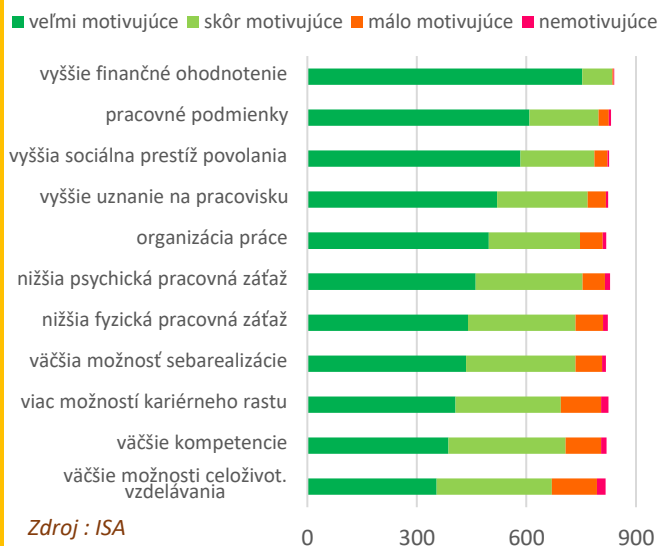
- Z celkového slovenského vývozu 101 miliárd eur smerovalo za január-november 2023 spolu 77 % do štátov EÚ. Dovoz z EÚ na Slovensko tvoril 79 % z celkových 97,3 miliárd eur.
- Oproti rovnakému obdobiu roka 2022 stúpol vývoz a dovoz Slovenska v rámci EÚ o 2 %. Výrazne vzrástol vývoz zo Slovenska do štátov mimo EÚ (21 %). Dovoz z nich klesol o 12 %.
- Kým za 11 mesiacov vlaňajška malo Slovensko plusovú obchodnú bilanciu (3,5 miliardy eur), za rovnaké obdobie 2022 bola záporná (-3,3 miliardy eur). Väčšinu plusových čísel (80 %) tvorí pozitívna bilancia na mimoeurópskych trhoch (Graf 7).
- Štáty EÚ obchodujú pomerne viac so štátmi mimo EÚ (38 % vývozu a 39 % dovozu za 11 mesiacov 2023) v porovnaní so Slovenskom (23 % vývozu a 21 % dovozu).
- Slovensko v rámci EÚ obchoduje najmä s medziproduktmi, ktoré tvoria aj najvýznamnejšiu časť slovenského dovozu zo štátov mimo EÚ. Slovensko vyváža mimo EÚ najmä spotrebný tovar, palivá a osobné autá (Graf 8).
- Vývoz Slovenska do štátov mimo EÚ narástol medziročne (za január-október 2023) najviac pri skupine spotrebný tovar, palivá a osobné autá (o 36 %), dovoz odtiaľ klesol hlavne pri medziproduktoch (o 15 %). Obchod s EÚ na oboch stranách bilancie stúpol najmä vďaka obchodu s kapitálovými statkami.

Graf 5: Otázka: „Na ako dlho plánujete odísť?“

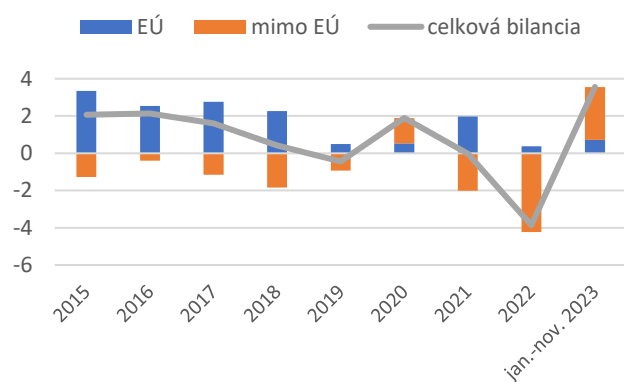
Zdroj: ISA

Graf 6: Faktory odlivu sestier

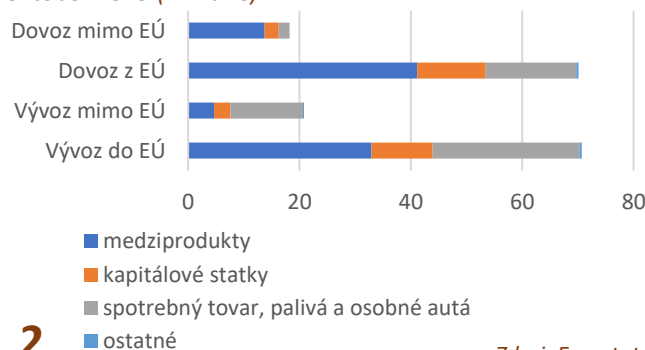
Zdroj: ISA

Graf 7: Vývoj obchodných bilancií Slovenska s EÚ a so štátmi mimo EÚ (v mld. €)

Zdroj: Eurostat

Graf 8: Štruktúra obchodu Slovenska pre obdobie január-október 2023 (v mld. €)

Zdroj: Eurostat